Бреус Світлана Василівна,
доктор економічних наук, професор,
професор кафедри менеджменту та маркетингу;
Балимов Олександр Станіславович,
здобувач ступеня доктора філософії;
ПВНЗ «Європейський університет»

РОЛЬ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ БУДІВЕЛЬНОЇ СФЕРИ У ВІДНОВЛЕННІ УКРАЇНИ

Діджиталізація будівельної сфери України в сучасних умовах господарювання є важливим етапом розвитку інфраструктури й економіки загалом. *Об'єктивними підставами для чого є таке:*

– впровадження цифрових технологій допомагає зробити процеси проєктування, будівництва та експлуатації об'єктів ефективнішими, прозорішими та контрольованішими;

– сприяє впровадженню сучасних технологій та інноваційних рішень для підвищення ефективності управління будівництвом, скорочення витрат та часу на реалізацію проєктів;

– пронизує всі сфери людської діяльності, інтеграція цифрових технологій у процеси проектування, будівництва та управління нерухомістю кардинально змінює традиційні підходи, відкриваючи нові можливості для підвищення ефективності, якості та прозорості;

– результати впровадження діджиталізації базуються на інноваційних технологіях, законодавчій базі, освітніх програмах і співпраці між державою та приватним сектором, що потрібно безпосередньо враховувати при розробленні ефективних механізмів її реалізації тощо.

Повномасштабне вторгнення росії суттєво вдарило по будівельній промисловості. Будівельні компанії, на чиї послуги існує підвищений попит в постраждалих регіонах, стикнулися з нестачею персоналу через міграцію та призов працівників до лав ЗСУ [1]. В галузі виник дефіцит товарів та здорожчання будматеріалів, найбільше постраждало виробництво металу, сухих будівельних сумішей та теплоізоляційних матеріалів. За результатами дослідження ЕВА, 90% будівельних матеріалів, необхідних для відбудови, можуть вироблятися в Україні [1].

Зважаючи на значні збитки, завдані росією у результаті війни як інфраструктурі, економіці в цілому на міждержавному рівні робляться спроби їх відшкодування. Так, 2 квітня запрацював Міжнародний Реєстр збитків, завданих агресією Російської Федерації проти України. Його передумовою стала резолюція Генасамблеї ООН ще від 14 листопада 2022 року. Сам Реєстр створювали під егідою Ради Європи, яка сформувала відповідну раду. За цей час розробляли концепцію функціонування, види шкоди від російської агресії. Зрештою, визначили 41. З 2 квітня подавати заяви на відшкодування збитків

зможе перша категорія: ті, чия нерухомість – квартири, приватні будинки, інші житлові приміщення – знищені або пошкоджені внаслідок російської агресії. Згодом можна буде подати заяву щодо шкоди життю чи здоров'ю, вимушеного переміщення, тортур, сексуального насильства тощо. Загалом 41 категорія для фізичних, юридичних осіб і держави Україна [2]. Попри наявність такого реєстру, до нього не включена інформація про втрати та збитки з початку війни росії проти України (до Реєстру зараз не прийматимуть заяв, які стосуються пошкоджень, руйнувань до повномасштабного вторгнення [2]), це також потребує активних комунікацій на міждержавному рівні щодо фіксації та розроблення відповідних механізмів відшкодування цих збитків (українська сторона продовжує комунікувати, що необхідно рахувати всю заподіяну шкоду, ще до 24 лютого 2022 року. Наразі ж відлік іде від повномасштабної агресії, яку засудили Парламентська асамблея ОБСЄ, НАТО тощо [2]). При цьому шкода здоров'ю населення України та втрачені життя не можуть бути повністю компенсовані за рахунок наявних та майбутніх механізмів й це стає індикатором втрат України – безповоротних втрат нації від російської агресії.

Сума збитків України від російсько-української війни є лише попередньою. Сам процес оцінки (визначення розміру) збитків, спричинених війною, регламентовано Методикою, затвердженою спільним наказом Мінекономіки та Фонду державного майна від 18.10.2022 року №3904/1223 [3-5]. Її використовують з метою визначення: реальних збитків – збитки суб'єктів господарювання через втрати, руйнування або пошкодження їх майна у зв'язку зі збройною агресією росії; упущеної вигоди – збитки суб'єктів господарювання через неможливість чи перешкоди у провадженні ними господарської діяльності; потреб у витратах на відновлення – витрати суб'єктів господарювання для відновлення майна, що постраждало внаслідок збройної агресії [3-6].

Зважаючи на вищенаведене слід зазначити, що важливим задля відновлення України у повоєнний та післявоєнний період є не лише декларація намірів, але й реальна програма дій з урахуванням впровадження механізмів діджиталізації будівельної сфери України.

Список використаних джерел

1. Контроль витрат на відновлення України №13. *Спецтема: чи готова будівельна сфера до відновлення?* URL: https://ces.org.ua/recovery-spending-watchdog-13

2. Маслов Д. Міжнародний Реєстр збитків від агресії РФ запрацював. Росія має заплатити за всю шкоду. 2023. URL: https://smartsolutions.ua/metodika-ocinki-zbitkiv-zavdanih-sub-iektam-gospodarjuvannja-u-zv-jazku-zi-zbrojnoju-agresiieju-rosijskoi-federacii/

3. Стаднік К. Методика оцінки збитків, завданих суб'єктам господарювання у зв'язку зі збройною агресією РФ. 2023. URL: https://smartsolutions.ua/metodika-ocinki-zbitkiv-zavdanih-sub-iektam-gospodarjuvannja-u-zv-jazku-zi-zbrojnoju-agresiieju-rosijskoi-federacii/

4. Denysenko M., Breus S., Prytula Ye. Development of the rental housing market through the prism of managing the state economic security for the recovery of the economy of Ukraine in the during the war and post-war periods. 4th International conference on corporation management (ICCM) (Aprile 26, 2024). Estonia. URL: https://conf.scnchub.com/index.php/ICCM/ICCM-2024/paper/view/742

5. Бреус С. В., Балимов О. С. Основні аспекти діджиталізації будівельної сфери України. The 23rd International scientific and practical conference "World ways and methods of improving outdated theories and trends" (June 11 – 14, 2024) Zagreb, Croatia. International Science Group. 2024. 393 p. С. 38-41.

6. Denysenko M. P., Breus S. V., Balymov O. S., Prytula Y. M. The rental housing market of Ukraine through theprism of digitization of the construction sector. Moderní aspekty vědy: XLVII. Díl mezinárodní kolektivní monografie / Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o.. Česká republika: Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o., 2024. str. 461. P. 127-136.

Бреус Світлана Василівна,
доктор економічних наук, професор,
професор кафедри менеджменту та маркетингу;
Дудник Олександр Володимирович,
здобувач ступеня доктора філософії;
ПВНЗ «Європейський університет»

АПК УКРАЇНИ: ЙОГО РОЛЬ У ВІДНОВЛЕННІ ДЕРЖАВИ У ПІСЛЯВОЄННИЙ ПЕРІОД

В сучасних умовах, умовах повномасштабної війни росії з Україною, агропромисловий сектор демонструє високий рівень спроможності виконувати важливу роль не лише у забезпеченні продовольчої безпеки України, але й у економічному відновленні вітчизняної економіки в цілому.

Зважаючи на значні руйнування країною-агресором вітчизняної інфраструктури, завдані глобальні збитки економіці України в цілому й АПК зокрема (за даними [1], збитки та втрати аграрного сектору України сягнули в 80,1 млрд дол. США, при цьому 10,3 млрд дол. США – сума збитків від руйнування Каховської греблі, часткове або повне знищення сховищ, рибного господарства та аквакультури, багаторічних посівів, вимушений забій худоби, а також знищення та крадіжка виробничих ресурсів та продукції; 69,8 млрд дол. США – від зниження урожаю – 49% від загальних втрат [2]), важливою є його роль та агропромислових підприємств у період війни та у повоєнного й післявоєнного відновлення економіки України.

Важливим є розроблення адекватних заходів з урахуванням можливості пошуку шляхів підвищення рівня власної конкурентоспроможності, враховуючи